

Крім того, враховуючи строки розгляду справи, встановлені у ст. 157 Цивільного процесуального кодексу України, перерви, оголошені судом першої інстанції на місячний строк, є безпідставними.

Верховний Суд звернув увагу на те, що, оцінюючи поведінку осіб, які беруть участь у справі, інших учасників процесу, суд не може перекладати на них відповідальність за тривалий розгляд справи, використання ними процесуальних засобів, передбачених законодавством, для здійснення свого захисту, зокрема, у зв'язку зі зміною позовних вимог, вивченням матеріалів справи, заявленням клопотань, оскарженням ухвалених судових рішень.

За таких самих мотивів Верховний Суд визнав безпідставними доводи судді у касаційній скарзі про те, що тривалий розгляд справи пов'язаний із поданням сторонами зустрічного позову, заяв про роз'єднання позовів, оскарження ухвали суду про залишення позову без розгляду.

Отже, окрема ухвала залишена в силі.

Господарська юрисдикція

ПРО ВИЗНАННЯ НЕДІЙСНИМ ДОГОВОРУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В ЧАСТИНІ*

Між суб'єктами господарювання було укладено договір фінансового лізингу.

Сторонами договору в пунктах 2.1–2.2 було погоджено сплату лізингових платежів, а в п. 2.4 – сплату винагороди за користування майном та застосування співвідношення офіційного курсу української гривні до долара США на день розрахунку при визначенні розміру винагороди, яка встановлюється п. 2.4 договору.

Лізингоодержувач оскаржив у судовому порядку п. 2.4 договору фінансового лізингу з тих підстав, що він суперечить положенням ч. 2 ст. 16 Закону України “Про фінансовий лізинг”.

При перегляді справи в касаційному порядку Верховний Суд звернув увагу на таке.

За змістом положень ст. 3 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) однією із загальних засад цивільного законодавства є свобода договору. Договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

* Правову позицію сформовано Л. Сидоровою за: Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 19 червня 2018 р. у справі № 917/2004/16.

Сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог ЦК України, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості, що передбачено також у статтях 626, 627 ЦК України.

Зважаючи на зазначене, на кожну зі сторін, яка підписує договір, покладається обов'язок узгодження всіх спірних питань укладення договору до моменту його підписання та самостійного аналізу можливих негативних наслідків при підписанні такого договору, кожна зі сторін має право відмовитися від підписання договору, якщо його умови чи частина суперечить її інтересам.

З огляду на системний аналіз положень статей 179, 189 Господарського кодексу України, статей 524, 533 ЦК України, ст. 16 Закону України "Про фінансовий лізинг", сторони договору лізингу мають право включити до складу лізингового платежу плату за користування предметом лізингу, яка буде складатися з двох окремих частин, обрахованих різними способами, оскільки вимоги щодо складу лізингових платежів не є імперативними, а дозволяють їх узгодження сторонами.

Сторони договору не можуть бути обмежені у праві передбачити в договорі застосування валютного еквівалента до частини їх грошового зобов'язання, оскільки така умова може гарантувати права лізингодавця на випадок інфляції.

Порядок визначення грошового еквівалента зобов'язання в іноземній валюті не суперечить як приписам ст. 524 ЦК України, так і правовій природі укладеного між сторонами договору фінансового лізингу, що встановлює для лізингоодержувача певні грошові зобов'язання, а лізингодавець не позбавлений права запропонувати порядок визначення таких зобов'язань, який не суперечить закону.

Отже, у цьому разі сторони, укладаючи договір фінансового лізингу із включенням до нього оспорюваного пункту, діяли з відступленням від традиційних умов укладення договору лізингу, однак в межах загальних вимог цивільного законодавства, якими допускається вираження зобов'язань сторін (як в цілому, так і їх окремих частин) у грошовому еквіваленті до іноземної валюти.

Обидві сторони спору у цій справі є суб'єктами господарювання та мають свої приватні майнові інтереси у справі. Судом не встановлено порушення публічного інтересу, оскільки сторонам було забезпечено розгляд спору з дотриманням принципів справедливого та публічного розгляду в розумний строк, судом, встановленим законом.

Також суд не вбачає порушення прав особи на мирне володіння майном відповідно до ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист

прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція). Навпаки, протилежне рішення про визнання п. 2.4 договору фінансового лізингу недійсним могло б призвести до порушення не тільки основоположних принципів свободи здійснення підприємницької діяльності, принципу свободи укладення договору, який містить елементи різних цивільних договорів, а й загалом могло суперечити реалізації особою її цивільних прав на власний розсуд, та, як наслідок, призвести до порушення вимог ст. 1 Першого протоколу до Конвенції. У цьому разі відсутній публічний інтерес, необхідність захисту якого могло б обґрунтовувати втручання в майнові інтереси сторін договору, укладеного ними з дотриманням принципу свободи договору.

З огляду на наведені підстави у такому разі дисбаланс у правах та обов'язках сторін не існує, оскільки вони самостійно і на добровільних засадах визначили умови договору фінансового лізингу.

Суд визнав правильними юридичні висновки апеляційного суду про відмову у задоволенні позову про визнання недійсним договору фінансового лізингу в частині, беручи до уваги відсутність порушення принципів справедливості та пропорційності господарського судочинства.

Адміністративна юрисдикція

ПРО ВІДСУТНІСТЬ ПІДСТАВ ДЛЯ ЗАДОВОЛЕННЯ ПОЗОВУ ПРО СТЯГНЕННЯ СЕРЕДНЬОГО ЗАРОБІТКУ ЗА ЧАС ВИМУШЕНОГО ПРОГУЛУ ЧЕРЕЗ НЕМОЖЛИВІСТЬ ОТРИМАТИ ТРУДОВУ КНИЖКУ З ТИМЧАСОВО НЕКОНТРОЛЬОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ*

Відповідно до ч. 5 ст. 235 Кодексу законів про працю України у разі затримки видачі трудової книжки з вини власника або уповноваженого ним органу працівникові виплачується середній заробіток за весь час вимушеного прогулу.

Тобто необхідною умовою для застосування цієї законодавчої норми є наявність вини роботодавця у затримці видачі трудової книжки.

Наказом Державної митної служби України від 29 лютого 2012 р. № 422-к “Про припинення перебування на державній службі” за порушення Присяги державних службовців, відповідно до вимог ст. 17, п. 6

* Правову позицію сформовано Л. Сидоровою за: Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 4 липня 2018 р. в адміністративній справі № 802/3689/15-а.